

**VALIKAININE
USUÕPETUS**

USUÕPETUS

ÜLDALUSED

Usuõpetus põhikoolis

Kooli õppekavas on usuõpetus kohustuslik õppeaine, mida õpitakse kõigi kaheteistkümne õppeaasta jooksul. Usuõpetuse peamine ülesanne seisneb selles, et võimalikult sügavalt, täpselt ning mitmekülgset avada õpilastele õigeusu tõdesid; seada noorte elu eesmärgiks kristlikud elunormid, arendada noori kristliku eetika ja vaimse arengu vaimus. Usuõpetus peab kaasa aitama õpilase kirikuga osadusse astumisele ning õpilase isiksuse vaimulikule välja kujunemisele.

Õppeitegevus

Põhiliseks õppevormiks on ainetund. Usuõpetuse tunnis tutvuvad õpilased peamiste õigeusu allikatega – pühakirja, püha pärimuse ja katekismusega. Õppetund peab olema ülesehitatud nõnda, et Jumalasõna kaudu toimuks õpilaste kohtumine Elava Jumalaga ning tund ise oleks elav näide kristlikust elust. Ainult nende tegurite abil avaneb õpilastele kirikuelu õnnistegev külg, mis on võimeline muutma inimhinge ning on kõige võimsamaks inimolendit kujundavaks algeks. Lähtudes eelnevast on õpitegevus üles ehitatud nõnda, et teoreetiline kursus toidab õpilase mõistust ja teadvust, osalemine teenistustel ning kiriku sakramentides arendab ta hinge, valmistab selle ette kirikuelu osaduseks ja kingib hingele Jumalaga suhtlemise kogemuse.

Osavõtt teenistusest ning sakramentidest on usuõpetuse lahutamatu osa ning üks kohustuslikest õppevormidest. Õpilast ei saa kasvatada Evangeeliumi traditsioonis lahus kiriku sakramentidest, mis tugevdavad, puhastavad ning õilistavad inimest tervikuna. Õpitegevuse üheks oluliseks osaks on ka praktiline tegevus, näiteks ekskursioonid pühadesse paikadesse või kloostritesse, õigeusu kiriku ajalugu ja maailma kristlikke keskusi tutvustavate videofilmide ja slaidiprogrammide vaatamine. Kristliku kultuuri tutvustamine ning sellest osasaamine toimub ka kunsti- ja muusikaõpetuse raames. Kooliaasta kalendaarsel ülesehitusel arvestatakse õigeusu kirikupühade kalendrit, tähtsamate kirikupühade tähistamine on kogu kooli ühine asi.

I ASTE

1.-3. klassi

Õppetegevus

Tutvuvad õpilased õigeusu põhitõdedega. Tegemist on sissejuhatava kursusega, mis tutvustab neile kristluse aluseid. Katekismuse raames õpetatakse Piibli ajalugu, liturgika aluseid ning kristlikku eetikat. Oluline koht on inimsuhete kujunemisel ja patulangemise osas selles. Kursuse eetilise ja sotsiaalne tähendus seisneb religioosse ja ilmaliku maailmavaate võrdluses.

1. klass

Õppe-eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kirikukultuuri põhimõistete tutvustamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Religioosse maailmavaate ja positiivse ellusuhtumise kujundamine.
- Kiriklikku kunstimaailmaga sissejuhatamine.
- Vana ja Uue Testamendi kohta alusteadmiste andmine.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

1. Püha Pärimus
2. Pühakiri
3. Palve
4. Heategevus
5. Patristika
6. Kirikuga ühendamine
7. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA JUMAL; JUMALAIDEE JA JUMALA OMADUSED

- Mõistetamatus
- Vaimulikkus – nähtamatus
- Kõikvõimsus
- Kõikjalolek
- Kõiketeadvus
- Tõde
- Truudus

JUMAL JA MAAILM

- Jumal kui nähtava ja nähtamatu maailma looja

MINA

- Inimene
- Jumala kuju inimeses
- Jumalaga sarnasus inimeses

- Inimene kui looduse kroon
- Keha
- Hing
- Vaim
- Tahe
- Südametunnistus

MINA JA MU TEOD

- Patt
- Patt Jumala suhtes
- Patt kaasinimese suhtes
- Patt enese suhtes

MINA JA AEG (AJALUGU) VANA TESTAMENT

- Aadam ja Eeva
- Kain ja Aabel
- Uputus ja Noa
- Siim, Haam, Jaafet
- Paabülon
- Aabram, Iisak, Jaakob
- Joosep
- Mooses
- Taavet
- Salomon
- Prohvetid

UUS TESTAMENT

- Kristuse süünd
- Kristuse ristimine
- Kristuse imeteod
- Kristuse jüngrid
- Kristuse ristilöömine
- Issanda ülestõusmine
- Issanda taevaminek

MINA JA KIRIK PÜHAKODA

- Paradiis – kirik taeva all
- Esimene juutide pühamu – kogudusetelk
- Jeruusalemma tempel
- Kristlikud pühakojad

PALVE

- Palve paradiisis (rõõm)
- Palve väljaspool paradiisi (kibedus)
- Jeesuse Kristuse palve
- Kiriku palved
- Hommiku- ja õhtupalved
- Päevapalved
- Palved vanemate eest

IKOON

- Pildi ja ikooni erinevus
- Vana Testamendi ikoonid (laeva keerubid)
- Uue Testamendi ikoonid
- Jumalaema ikoonid
- Inglise ikoonid
- Pühakute ikoonid
- Püha Johannes Usuõpetaja – ikoonimaalijate patron

Õpitulemused

1. klassi lõpetanud õpilane:

- Usub Jumalat ja teab, et Jumal käskis õppida ja maailma tundma õppida;
- Mõistab palve tähtsust;
- Mõistab lunastuse vajadust;
- Oskab käituda jumalateenistustel ja palvustel;
- On valmis hindama oma tegusid;
- Mõistab kiriku talituste tähtsust;
- Suhtub austusega pühakirja;
- Tunneb ligimise armastuse käsku;
- Osaleb kirikuelus, võtab osa jõulu ja ülestõusmispüha tähistamisest;
- Usub hinge surematusse;
- Teab, mis on patt;
- Teab, mis on pühamu ja ikoon;
- Tunneb pühakuid;
- Tunneb Vana Testamendi olulisemaid sündmusi;
- Oskab teha ristimärki;
- Teab peast “Meie Isa” ja Jumalaemapalveid;

2.klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kirikukultuuri põhimõistete tutvustamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Seletada õpilaste Kristuse tuleku tähendust.
- Seletada õpilaste palve tähtsust.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

8. Püha Pärimus
9. Pühakiri
10. Palve
11. Heategevus
12. Patristika
13. Kirikuga ühendamine
14. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA JUMAL

- Mille eest tuli inimest päästma Jeesus Kristus?
- Patu mõju kehale, hingele ja vaimule.
- Lunastus on võimalik kõigi jaoks.
- Lunastus on võimalik vaid soovijaile.
- Isiklik palve ja head teod.

MINA JA KIRIK

- Ühiskondlik palve
- Liturgia – ühine teenistus, Armulaud – tänuteenus
- Palvekogumikud
- Palveraamat

Õpitulemused

3. klassi lõpetanud õpilane:

- Usub Jumalat ja teab, et Jumal käskis õppida ja maailma tundma õppida;
- Mõistab palve tähtsust;
- Mõistab lunastuse vajadust;
- Oskab käituda jumalateenistustel ja palvustel;
- On valmis hindama oma tegusid;
- Mõistab kiriku talituste tähtsust;
- Suhtub austusega pühakirja;
- Tunneb ligimise armastuse käsku;
- Osaleb kirikuelus, võtab osa jõulu ja ülestõusmispüha tähistamisest;
- Usub hinge surematusse;
- Teab, mis on patt;
- Teab, mis on pühamu ja ikoon;
- Tunneb pühakuid;
- Tunneb Vana Testamendi olulisemaid sündmusi;
- Oskab teha ristimärki;
- Teab peast “Meie Isa” ja Jumalaemapalveid;

3. klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Religioosse maailmavaate ja positiivse ellusuhtumise kujundamine.
- Vana Testamendi kohta alusteadmiste andmine.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

15. Püha Pärimus
16. Pühakiri
17. Palve
18. Heategevus
19. Patristika
20. Kirikuga ühendamine
21. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA PIIBLIAJALUGU

- Vana Testamendi ettekuulutused
- Noa laev – ettekuulutus kirikust
- Läbimine Punasest merest
- Rändamine kõrbes – kuuletumise algsümbol
- Moosese vaskuss – risti eelkäija
- Lunastaja eelkäijad (Iisak, Joosep, Hiiob)
- Jaakobi redel – ettekuulutus Jumalaema kohta
- Suured ja väiksed prohvetid Uuest testamendist

JUMALA LEPINGUD INIMESEGA ENNE MOOSEST

- Paradiis ja leping
- Ülemaailmne uputus ja leping Noaga
- Leping Aabramaga

JUMALA LEPING INIMESTEGA MOOSESE AJAL

- Mooses – Jumala prohvet
- Paasa
- Siinai seadusandlus. Seadus – Teejuht Kristuse juurde

ESIMESE TEMPLI AJASTU

- Taavet ja templiehitus
- Salomoni tempel
- Riigi lõhenemine
- Prohvet Eelija
- Prohvet Joonas
- Paabeli vangipõlv
- Prohvet Taaniel

TEISE TEMPLI AJASTU

- Vangipõlvest naasemine
- Lammutatud templi taastamine
- Märtrid – Makkabeused

Õpitulemused

3. klassi lõpetanud õpilane:

- Usub Jumalat ja teab, et Jumal käskis õppida ja maailma tundma õppida;
- Mõistab palve tähtsust;
- Mõistab lunastuse vajadust;
- Oskab käituda jumalateenistustel ja palvustel;
- On valmis hindama oma tegusid;
- Mõistab kiriku talituste tähtsust;
- Suhtub austusega pühakirja;
- Tunneb ligimise armastuse käsku;
- Osaleb kirikuelus, võtab osa jõulu ja ülestõusmispüha tähistamisest;
- Usub hinge surematusse;
- Teab, mis on patt;
- Teab, mis on pühamu ja ikoon;
- Tunneb pühakuid;
- Tunneb Vana Testamendi olulisemaid sündmusi;
- Oskab teha ristimärki;
- Teab peast “Meie Isa” ja Jumalaemapalveid;

II ASTE

4.- 6. klassi

Õppetegevus

Õpitakse põhjalikumalt liturgikat ja usuõpetuse aluseid. Detailselt õpitakse tundma kirikuhoone välist ja seesmist ülesehitust, ikoone ning vaimulike riietust. Selle etapi peamiseks ülesandeks on näidata kirikukultuuri sümboolikat, selle sidet dogmaatilise õpetusega. Katekismusest õpitakse põhjalikult usutunnistust.

4. klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kirikukultuuri põhimõistete tutvustamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Religioosse maailmavaate ja positiivse ellusuhtumise kujundamine.
- Kiriklikku kunstimaailmaga sissejuhatamine.
- Saab teada, kuidas on korraldatud pühamu.
- Oskab nimetada pühamu koostisosi ja nende otstarbeid.
- Teab, missugused on preestri ja diakoni rollid jumalateenistuses.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

22. Püha Pärimus
23. Pühakiri
24. Palve
25. Heategevus
26. Patristika
27. Kirikuga ühendamine
28. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA PÜHAMU. ARHITEKTUUR

- Kirikute väline ja sisemine väljanägemine
- Ristiusu pühakodade erinevad tüübid
- Pühakoja põhiplaan
- Arhitektuuris sisalduv sümboolika

PÜHAKOJA INTERJÖÖR

- Altar ja selle elemendid
- Ikonostaas ja selle elemendid
- Muud jumalateenistuse juurde kuuluvad pühad esemed

VAIMULIKE RIIETUS

- Diakoni rüü
- Preestri rüü
- Piiskopi rüü

4.klassi lõpetanud õpilane teab:

- Peamisi kirikuhoonete tüüpe;
- Pühamu eksterjööri ja interjööri
- Ikonostaasi ehitust

4.klassi lõpetanud õpilane oskab:

- Teadlikult osaleda teenistusel
- Lugeda ja laulda Usutunnistust
- Eristada kirikuhoonet teistest ehitistest

5. klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Religioosse maailmavaate ja positiivse ellusuhtumise kujundamine.
- Saab teada, mis on usk.
- Saab teada usu sümboli tähenduse.
- Saab teada usu sümboli koostisosad.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

29. Püha Pärimus
30. Pühakiri
31. Palve
32. Heategevus
33. Patristika
34. Kirikuga ühendamine
35. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA JUMAL. MINA JA KIRIK. USUTUNNISTUS

- Mis on usk?

- Usutunnistus, usutunnistuse analüüs (I-IX usutunnistuse liige)

5.klassi lõpetanud õpilane teab:

- Peamisi kirikuhoonete tüüpe;
- Pühamu eksterjöõri ja interjöõri
- Ikonostaasi ehitust
- Vaimuliku rüü põhimõtteid

5.klassi lõpetanud õpilane oskab:

- Teadlikult osaleda teenistusel
- Lugeda ja laulda Usutunnistust
- Eristada kirikuhoonet teistest ehitistest
- Käituda korralikult kirikus
- Käia pihil ja armulual

6. klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Religioosse maailmavaate ja positiivse ellusuhtumise kujundamine.
- Jätkab usu süboli õppimist.
- Saab teada, mis on kiriku hierarhia.
- Saab munkluse peamised mõisted.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

- 36. Püha Pärimus
- 37. Pühakiri
- 38. Palve
- 39. Heategevus
- 40. Patristika
- 41. Kirikuga ühendamine
- 42. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA JUMAL. MINA JA KIRIK. USUTUNNISTUSE JÄTK.

- Usutunnistuse X liige
- Kiriku sakramendid (ristimine, võidmine, õlipühitsemine, patukahetsus, abielu, armulaud, preestriks pühitsemine)
- Usutunnistuse XI ja XII liige

KIRIKLIK HIERARHIA

- Valged ja mustad vaimulikud
- Diakon
- Preester
- Piiskop
- Patriarh

MUNKLUS

- Munkluse mõte
- Munkluse ajalugu
- Kloostrid, kloostri põhikiri
- Noviits e. kuuletuja
- Mungaks pühitsemine
- Skeema
- Iguumen

Õpitulemused

6.klassi lõpetanud õpilane teab:

- Peamisi kirikuhoonete tüüpe;
- Pühamu eksterjöõri ja interjöõri
- Ikonostaasi ehitust
- Vaimuliku rüü põhimõtteid
- Õigeusu kiriku sakramente
- Õigeusu põhimõtteid

6.klassi lõpetanud õpilane oskab:

- Teadlikult osaleda teenistusel
- Lugeda ja laulda Usutunnistust
- Eristada kirikuhoonet teistest ehitistest
- Käituda korralikult kirikus
- Käia pihil ja armulaual
- Õigesti paastuda
- Viia läbi koolipalvust
- Lugeda, laulda ja aidata teenida altaris

III ASTE

7. - 9. klassi

Õppetegevus

Avardatakse õpilaste teadmisi, mis on omandatud I astmes. Siin tutvutakse põhjalikult Piibli ajalooa, mis on aluseks kristluse mõistmisele. Kolmas aste on kõige keerulisem, sest sellel etapil õpilased õpivad keerukaid usulis-ajalooliseid põhimõisteid. Ealised iseärasused aitavad luua eetilisi kriteeriume, sest paljud noorte väärted on tingitud kõlblusnormide mittetundmisest või neisse kergemeelsest suhtumisest.

7. klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Religioosse maailmavaate ja positiivse ellusuhtumise kujundamine.
- Kiriku ja kristliku elu kujunemise ajalooliste põhiprotsessidega tutvustamine.
- Uue Testamendi kohta alusteadmiste andmine.
- Saab teada Uue Testamendi peamistestest pühadest.
- Saab teada, et pühad jagatakse üleminevateks ja püsivateks.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

43. Püha Pärimus
44. Pühakiri
45. Palve
46. Heategevus
47. Patristika
48. Kirikuga ühendamine
49. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA KIRIK. UUE. TESTAMENDI PÜHAD

- Jumalaema sündimise püha
- Jumalaema templisse viimise püha
- Jumalaemale rõõmu kuulutamise püha
- Jeesuse Kristuse sündimise püha e. jõulupüha
- Issanda templisse toomise püha e.küünlapäev
- Kristuse ilmumispüha e. kolmekuningapäev
- Issanda kirgastamise püha
- Palmipuudepüha

- Jeesuse Kristuse ülestõusmispäha
- Issanda taevaminemispäha
- Nelipäha
- Risti austamispäha
- Jumalaema uinumispäha

Õpitulemused

7. klassi lõpetanud õpilane tunneb:

- Peamisi kirikupühasid, nende vaimulikku mõtet ja sisu;
- Kiriku põhidogmasid;
- Jumala kolmest olemust;
- Jumala kohalolekut igas inimeses;

7. klassi lõpetanud õpilane oskab:

- Tunnistada ja hoida oma usku;
- Kommenteerida õigeusu usuõpetuse mõtet;
- Näha oma pattu;

8. klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine
- Kiriku ja kristliku elu kujunemise ajalooliste põhiprotsessidega tutvustamine
- Vana Testamendi kohta alusteadmiste andmine
- Saab peamised mõisted piibli usuteaduse kohta.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

50. Püha Pärimus
51. Pühakiri
52. Palve
53. Heategevus
54. Patristika
55. Kirikuga ühendamise
56. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

PIIBLITEEMALINE USUÕPETUS

- Maailma loomine
- Inimkonna ajalugu enne ja pärast patulangemist
- Ülemaailmne uputus
- Paabeli torn
- Aabrami, Joosepi ja Moosese lood
- Juutide rändamine kõrbes
- Juudid Palestiinas. Kohtumõistjate ajastu.
- Prohvetid Saamuel ja Taavet
- Kuningas Salomoni templi ehitamine
- Läbiv teema: “Töölase karjääri kujundamine”

Õpitulemused

8. klassi lõpetanud õpilane tunneb:

- Peamisi kirikupühasid, nende vaimulikku mõtet ja sisu;
- Kiriku põhidogmasid;
- Jumala kolmest olemust;
- Jumala kohalolekut igas inimeses;
- Patulangemise põhjuseid ja tagajärgi;

8. klassi lõpetanud õpilane oskab:

- Tunnistada ja hoida oma usku;
- Kommenteerida õigeusu usuõpetuse mõtet;
- Näha oma pattu;
- Olla kannatlik;

9. klass

Õppe- eesmärgid

- Õpilaste kirikuga osadusse astumise juurutamine.
- Kristliku eetika normide vastu huvi äratamine.
- Kiriku tõdede avamine.
- Religioosse maailmavaate ja positiivse ellusuhtumise kujundamine.
- Kiriklikku kunstimaailmaga sissejuhatamine.
- Religioosete konfliktide tekkimise tagamaade avamine.
- Oskab võrrelda Uue ja Vana Testamendi moraalisoõpetust.
- Saab teada, mis on Dekaloog ja selle koostisosad.
- Saab teada, mis on õndsuse käsud.

Õigeusu-valgustuslikud läbivad teemad

- 57. Püha Pärimus
- 58. Pühakiri
- 59. Palve
- 60. Heategevus
- 61. Patristika
- 62. Kirikuga ühendamine
- 63. Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on õppekava toodud üldosas.

Õppesisu

MINA JA JUMAL. MINA JA MAAILM
VANA JA UUE TESTAMENDI EETILINE TEOLOOGIA

- Dekalooge kümme käsku.
- Uue Testamendi eetika võrdluses Vana Testamendi eetikaga

ISSANDA PALVED

- Andeksandmisest
- Jeesuse palve

ÕNDSUSE KRITEERIUMID

- Õndsad on vaimust vaesed, sest

Õpitulemused

9. klassi lõpetanud õpilane tunneb:

- Peamisi kirikupühasid, nende vaimulikku mõtet ja sisu;
- Kiriku põhidogmasid;
- Jumala kolmest olemust;
- Jumala kohalolekut igas inimeses;
- Patulangemise põhjuseid ja tagajärgi;
- Kristuse tuleku mõtet;
- Kristuse õpetuse sisu;
- Kristuse elulugu;
- Kristliku elu eesmäärke;
- Püha Maa telereportaazide ajaloolist tausta.

9. klassi lõpetanud õpilane oskab:

- Tunnistada ja hoida oma usku;
- Kommenteerida õigeusu usuõpetuse mõtet;

- Näha oma pattu;
- Olla kannatlik;
- Armastada ja loota;
- Lugeda, laulda ja aidata teenida altaris;
- Viia läbi koolipalvust.